

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De quatuor testimonijs Sacræ scripturæ, quibus ostenditur magnitudo
huius vitij. Cap. III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

tes in miseris quæ eueniēt vobis. In epistola Iudæ, Væ his qui in viam Cain abierunt. Principiū malitiæ Cain fuit avaritia : vnde in viam Cain abeunt, qui sequuntur avaritiā. Et Apoc. 8. Væ væ væ habitātibz in terra. Ad modū talparum sunt auari. Et Aug. Væ illis qui viuūt vt augeāt res perituias vnde æternas amittūt. Idem: Maledictus dispensator auarus, cui largus est dñs. Si scires aliquem sanctū maledixisse ei qui aliquē cibum comederet, vix auderes eum comedere: quomodo ergo auarus audet cōtingere diuitias amore, quū amatoribus carū sacra scriptura quæ ex ore Altissimi prodiit, vt legitur Eccl. 23. tot maledictiones ponat?

De quatuor testimonijs Sacre scriptura, quibus ostenditur magnitudo huius vitij.

C A P. III.

Tertiò faciunt ad detestationem avaritiæ: testimonia Sacre scripturæ, quæ ostendunt magnitudinē huius vitij. De quibus ponemus quatuor tātūmodo. ¶ Primū est Eccl. 10. vbi dicitur: Avaro nihil est scelestius, id est, nullū scelus maius est avaritia : etiam scelus Iudæ non videtur maius fuisse scelere auari, quantum ad hoc quod Iudas Deum dedit pro triginta denariis: sed auarus quandoque dat eum pro vno denario, & quādoque pro nihilo, quum non timeret periuriū incurrere, vt denariū vnum lucretur, & quandoque non luatur vnū denarium, quādoque nō vedit illud pro quo periuriū incurrit: & in veritate peccatū Iudæ fuit avaritia vel ex avaritia. ¶ Secundum testimonium similiter est Eccl. 10. vbi dicitur, Nihil iniquus est, quā pecuniā amare. Hic enim animā suam venalem habet, quoniam in vita sua proiecit intima sua. ¶ Quā iniquus sit amās pecuniā, manifestari potest. Primò per hoc, quod statera estimationis suæ iniquissima est. Plus enim in ea ponderat obolus, quā Deus, & quā anima ipsius auari, & quā regnū æternū. De hac statera legitur Osee 12. Chanaan in manu eius statera dolosa. Chanaā interpretatur, negotiator. Hæc est statera dolosa quæ abominatio est apud Deū, de qua Prou. 11. Et bene dicitur abominatio esse, quia nō ponderat ibi nisi temporalia. quæ Apostolus Philip. 3. stercorea reputabat, quæ nō demississet spiritus sanctus decipi in sua estimatione. Secundò potest ostendi iniquitas amātis pecuniā, per hoc quod in eo non est equitas illa quæ est tam in creatore quā in cæteris creaturis: Creator enim cōmunicare vult & se & sua. Similiter creaturæ suæ cōmunicant: vt sol cōmunicat lumē suū, & ignis calorē, & arbores fructus suos. Vnde Aug. Iudiciū maximum diuinæ bonitatis est, quod quælibet res cogitur dare seipsam. Auarus verò communicare nō vult sua nisi eum à morte cogi-

tur. Nec etiam tunc frequenter, imò abscondita putrefiūt, creatura vna defectū alterius supplere cupit. Vnde natura nihil vacuū patitur: avarus verò nō curat defectus proximi sui supplere.

¶ *Quod avarus iniquus sit in Deum, in se, in proximum, & in inferiores creaturas.*

TERTIO ostenditur iniquitas avari, per hoc quòd ipse est iniquus in Deum, & in seipsum, & in proximum, & in inferiores creaturas. In Deum iniquus est, quia bona sibi commendata Deo ad dispēlandū, proditiose sua facit. Diuites enim dispensatores sunt diuitiarū Dñi. Vnde Apostolus 1. Corin. 4. Sic nos elimet homo vt ministros Christi, & dispensatores misteriorum Dei. Iniquus est in Deū, quia vilissimā creaturā ei prapōnit. Iniquus est etiā in Deū, quia inde hostis Dei efficitur. vnde amplius cum amare debuit: scilicet propter bona huius mūdi, quæ Deus sibi cōtulit. ¶ Iniquus in seipsum est, Primò quia seipsum inimicis suis vedit. Valde iniquus reputaretur aliquis q̄ proximū suū inimicis suis capitalibus venderet. Sed iniquior valde reputaretur, qui cognatū vel fratrem vderet. Iniquissimus qui patrē, qui plus amare deberet. Sed multo iniquior videtur esse reputandus ille qui seipsum vendit, cū amplius seipsum debeat amare qui patrē. Hæc causa innuitur cū sequitur in verbo proposito, Eccl. 10. Hic enim animā suā venalē habet. ¶ Secūdo iniquus est avarus in seipsum, quia se euiscerat. Vnde David, Tabescere fecisti viscera animam eius. Valde crudelis reputaretur, qui ventrem patris sui gladio transuerberaret, & viscera proiceret: quomodo ergo iniquus non est, qui seipsum quem debet amplius amare, euiscerat: quod est desperare se. Desperatio enim maius peccatū est cæteris. Ad hoc pertinet q̄ legitur in verbo Eccl. proposito: Proiecit in via sua intima sua. ¶ Tertio iniquus est in seipsum, quia amat ea quæ tot mala sibi faciūt: vt patebit inferius. Amat spinas diuitiarum, in quibus cōburēdus est. Vnde Prou. 1. legunt de avaris, Ipsī cōtra sanguinē suū insidiātur, & molūtur fraudes cōtra animas suas. ¶ Iniquus etiā avarus est in proximum, quia sibi retinet quod pauperibus erogare debuit. Sicut eleemosynarius alicuius principis vel executor alicuius testamēti iniquus est, si ea quæ deberet distribuere pauperibus sibi retineret. Iniquus est etiā in proximum qui quasi occidit eū, cū fame eū permittit perire, cū potest subuenire. Vnde scriptū est, Pisce fame morietur q̄ si nō paueris, occidisti. Vnde Ecc. 34. Panis egentium, vicia pauperū, qui defraudat illū, homo sanguinis est. Præcipue autē iniquus est avarus in eos, quos amplius debet amare: scilicet in filios,

filios, quibus materiam incendij congregat infernalis, quibus molam alinariā ad colla suspendit, qua demergentur in profundum inferni, quos amore diuitiarum quasi ad collū posito quodā fine hostibus infernalibus tradit. Iniquus est auarus in vxorem & in totam familiam suam quā strangulat, dum eos facit consentire peccato vsurarum in creaturas vero inferiores iniquus est auarus, quia recludit eas in carcere custodia sua, vbi eas putrefecere facit. Vnde Iac. 5. dicitur auaris, diuitia vestrae putrefactae sunt vestimenta vestra a tineis comesta sunt. Aurum & argentum vestrum aruginauit, & arugo eorum erit vobis in testimo- nium, & manducabit carnes vestras quasi ignis.

¶ *Quod auaritia sit idololatria. & auarus idololatra.*

TERTIUM testimonium est ad Ephes. 5. vbi dicitur quod auaritia est idolorum seruitus. vbi dicit glossa: Avari Deus est nū- mus. Auarus est similis latroni minus bona pro melioribus com- mutati, donec inuētus est & cōprehēsus. Agris dant à medicis cū- sta quae desiderant. Sen. Nūquā auarus bene facit, nisi cū moritur. Aug. Nemo habet iustū lucrū sine iusto dāno. Vbi lucrū, ibi & dā- nū: lucrū in arca, dānū in cōsciētia. Tollit veste & pdit fidē. Ac- quirat pecuniā, & pdit iustitiā. ¶ Quod autē auaritia sit idolola- tria, vel Dei negotiatio, potest ostēdi multipliciter. ¶ Primo p hoc ostēdit illud Mat. 6. Nō potestis Deo seruire, & māmonae. dicit gl. Diuitiis seruire, Deū negare est. Duobus modis potest nega- re aliquis dominū alienū principis, vel dicendo. Ego nō reco- gnosco vos esse dñm meū, nec aliquid teneo à vobis. Si scitē vos esse dñm meū, vel aliqui me tenere à vobis, libenter soluerem vobis censum vel seruiciū vestrū. Item dicendo, bene cognosco quod debetis esse Dñs meus, & censum debeo vobis, sed nihil soluam vobis: & hic modus negandi magis est contumeliosus Dño. Sic d. fert negatio qua mali Christiani negāt Dñm Deū, ab illa qua Gentiles negāt eū. Multi enim Gentiles sunt, qui Chri- sto libēter seruirent, si scirent eum esse Dominū suū: sed solū propter hoc censum seruiciū sui ei non reddūt, quia eius domi- nū non agnoscent: sed Christiani bene agnoscent eū esse Do- minū suū, & tamen seruiciū censum nolunt ei reddere, maiorem contumeliā faciētes ei, quā Gentiles, quia scienter hoc faciūt. Se- cūdo potest ostēdi per hoc quod Deus praecipit auaro vt nomē eius nō assumat in vanū Exo. 20. Er ex alia parte nūmus vn⁹ quē lucrari cupit, praecipit ei vt nomē Dei assumat in vanū: & ipse po- tius obedit nūmo, quā Deo, indubitanter ostendens se magis esse seruū nūmi, quā Dei. Obediētia enim ostēdit quem aliquis

verē

vere reputet dominum. Vnde dominus Luc. 6. Quid vocatis me domine, domine, & non facitis quae dico? Eccl. 10. Pecunia obediunt omnia. Tertio, potest ostendi per hoc, quod avarus creaturam adorat interiori adoratione. Adorare enim aliquid, est summum honorem ei exhibere, vel diuina maiestatem ei profiteri. Verum, vero facit avarus. Si enim occurrant ei duo, quorum alterum credat habere Deum, alterum diuitias, maiorem honorem exhiberet diuitiis in diuites, quam Deo in alio. Hanc idololatriam insinuat nobis Salomō in Prover. dicens: Multi colunt personam potentis &c. Coli ad Deum pertinet. In potente coluntur diuitiae per se diues vero per accidens. vnde quidam dominus: Numi nobis hoc praestant honores. Maiestatem etiam diuinam proficitur avarus creaturae. Maiestas enim est quod signatur per hoc aduerbium Summe, cum dicitur summe bonus, vel summe potens, vel aliquid simile. Facto autem proficitur avarus illud summe bonum quod summe diligit, & praeter ceteris charum habet: & sic diuinam maiestatem proficitur avarus illi creaturae quam diligit amplius quam Deum. Praeterea cum transit, ante pulchram vineam vel domum, caput cordis inclinat ei. Inclinatio animi est amor, sicut dicit Dionysius. Interius ergo talem reuerentiam exhibet avarus vineae vel domui, qualem verus fidelis exhibet Deo in imagine Crucifixi vel beatae Virginis. Quarto, potest ostendi per hoc, quod avarus illa tria dat creaturae quae proprie Deo danda sunt: scilicet fidem, spem & amorem. De fide satis potest ostendi, quia ipse melius sentit vel credit de diuitiis quam de Deo. Credit enim quod necessaria debet habere si diuitiis seruerit, & credit se fame perire, si Deo seruerit, quasi Deus possit minus vel minus velit seruientes suos remunerare quam diuitiae. Duabus de causis accidit quod aliquis non prouidet ei quae sibi videt fideliter seruire: vel quia non potest, vel quia non vult: quarum neutra potest esse in Deo, cum sit omnipotens, & summe bonus. Spem etiam ponit avarus in diuitiis suis, quod quodammodo de Deo desperare est. vnde Aug. De Deo desperare est spem in creaturis posuisse. Amorem etiam ponit ibi quem in Deo deberet ponere faciens inde Deum suum. vnde Aug. super epistolam ad Phil. Hoc ab homine colitur quod praeter ceteris diligitur. Quinto hoc potest ostendi auctoritate Hieronimi dicentis ad Rusticum monachum: Estimato male pondere peccatorum, leuius alicui videtur peccare avarus, quam idololatra: sed non mediocriter errat. Non enim grauius peccat qui duo grauius proicit super altare Mercurij, quam qui pecuniam avarum caput, & inutiliter congregat. Ridiculum videretur quod aliquis iudice

iudicetur idololatra, qui duo grana thuris offert creaturæ quæ Deo debuit offerre: & ille non iudicetur idololatra, qui totum seruitium vitæ quod Deo debuit offerre, offert creaturæ. Ad idē facit illud verbum Osee 10. Secundum multitudinem fructus sui Israël multiplicauit sibi altaria, iuxta vbertatem terræ suæ: exuberavit simulachris. ¶ Quartum testimonium est, illud verbum quod legitur 1. Tim. 6. Radix omnium malorū est cupiditas. Alia litera habet, Radix omnium malorū est auaritia. Ad auaritiā ergo quasi ad radicem omnium malorū præcipuè adhibenda est securis prædicationis. Frustra laboratur in extirpatione malorum si rami amputantur, & radix ista relinquitur.

Quod grauis infirmitas sit Auaritia. C. A. P. III. I.

¶ Quarto facit ad detestationem auaritiæ hoc quod inter infirmitates spirituales ipsa est pessima, vel vna de peioribus. Vnde Eccl. 5. Est infirmitas pessima quā vidi sub sole, diuitiū cōseruare in malū domini sui. Peteūt enim in avaritione pessima. Inter infirmitates quedā sunt bonæ, quedā sunt malæ. Bonæ sunt infirmitates corporis: quod ostenditur per hoc, quod à summo bono, id est, à Deo, & quod dantur à patre amantissimo, & per hoc quod sunt vt cocturæ factæ in minus nobili parte hominis ad sanandum partē meliorem, scilicet animā. Meliora sunt, vt ait Salomō vulnera diligentis, scilicet Dei, quā fraudulenta oscula odientis, scilicet mundi. Vulnera diligentis cocturæ sunt vt medicinalia: sed oscula odientis sunt vt morsus serpentini, vel venenati vel oscula Iude proditoris. Dicit enim mundus iste dæmonibus, Matth. 26. Quicumque osculatus fuero, ipse est tenete eum. Infirmitates verò malæ, sunt infirmitates spirituales, scilicet peccata mortalia: quod potest ex hoc ostendi quod sunt infirmitates ad mortē, & ad æternā mortem: & ex hoc, quod medicum, scilicet Dei filium oportuit venire de tam longinquis partibus ad curationem earū: & ex hoc quod tantas expensas oportuit fieri pro curatione earum: Filius enim Dei se expendit ibi. Vnde Bern. Ex consideratione remedij petiuli mei æstimo quantitatem. Filius Dei iubetur occidi, vt vulneribus meis pretioso sanguinis isti ballamo medeatur. Agnosce homo quā graua sint vulnera illa pro quibus necesse est Christum domini vulnerari. Inter infirmitates spirituales pessima vel grauissima est infirmitas auaritiæ quantum ad multa.

¶ *Quod in xij. grauitas huius infirmitatis potest ostendi.*

¶ *DE DECIM* verò sunt ex quibus potest ostedi grauitas huius infirmitatis. Primū est, eius diurnitas. Cuius diurnitatis duæ sunt causæ: scilicet abūdantia materiæ & durabilitas. In materia huius